

NAŠE SLIKE.

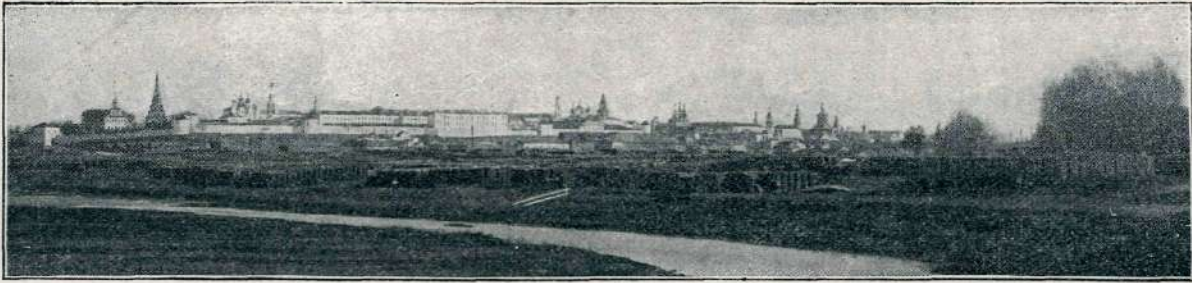
Obujenje Lazarja (str. 193.) je relief profesorja Brandstätterja, namenjen za mavzolej rajnega štajerskega veleposestnika grofa Kotulinskega. Mavzolej bo zidan v zlogu cerkve sv. Petra v Rimu in notri obložen s črnim marmorjem, plastika pa bo iz belega kararskega marmorja.

Kalvarija iz laniške cerkve (str. 201.) je stara slika, ki jo je rešil dekan šmarski g. Mihael Terček, da ni popolnoma sprhnela v vlažni podružnični cerkvi. Restavriral jo je g. Peter Žmitek, ki pravi o sliki: „Prvotno delo je svobodna kompozicija v italijanski renesanci iz dōbe pred Rafaelom, in sicer iz severno-italijanske šole. Več originalno zanimivih potez kažejo osebe križanih, posebno dobri pa so spodaj Simon, Nikodem in veliki duhovnik. V skupini vojakov se opaža nemška renesanca; mogoče je, da so bile te osebe pozneje slikane. Prav gotovo pa je bila preslikana pozneje najbrže od kakega nemškega slikarja ali vsaj te šole sv. Magdalena pod križem, iz katere je slikar napravil portret kake tkratne posestnice gradu Na lesičjem, ki stoji zadaj nad Laniščem. Tako je tudi v ospredju na levi vitez v oklepu na konju pozneje slikan; oba sta izvršena v romansko-gotično srednjeveški noši, kar napravlja po tehniki in stilizaciji popolnoma drug vtisk nego ostala koncepcija in izvršitev slike. Avtor slike je žal neznan; morda se slučajno po zgodovinsko-krajevnih preiskavah izve in se potem natančno določi dōba, kdaj je nastal original in kdaj je bila slika še predelana in pridejane prej označene osebe. Slika je bila že skoro povsem uničena in bi bila kmalu razpadla, da je ni otel g. dekan Terček, ki jo je vzel iz cerkve v župnišče in dal restavrirati. Bila je že tako preminula, da ni bilo videti drugega kot nekaj plesnivo sivih silhuet in razpali skorji podobno platno, ki se je že izpreminjalo v prah, če si se ga dotaknil.“ G. Žmitek se je lotil dela z veliko pazljivostjo. Prepel je sliko na drugo platno, jo osvežil in na mestih, kjer je že popolnoma strohnela, prav srečno restavriral. Seveda bo treba sliko dobro ohraniti na suhem kraju, da se še nadalje reši pogina ta zanimivi ostanek stare naše umetnosti.

Slike s Kitajskega (str. 216. in 217.) se nanašajo na spis o. Veselka Kovača. Posebno opozarjamo na sliko kitajskega cesarja, ki nosi lepi naslov „nebeški sin“ (str. 224.). Šele pred kratkim je došel

do vlade, a njegova mati ima še vedno prvo besedo. Kitajski cesar je toliko držal doslej na svojo čast, da ga ni smel nihče naslikati. Vsako sliko bi bili uradniki takoj zaplenili in slikarja kaznovali zaradi razžaljenja veličanstva. Pa kako se svet izpreminja! „Nebeški sin“ se je dal fotografirati, in kakor trdijo, se tudi cesarica-mati ni mogla ustavljati več dalje tej izkušnji. Vendar je še prepovedano po Kitajskem razširjati razglednice s sliko „nebeškega sinu“. O. Veselko Kovač nam je pa eno poslal dobro zavito, in mi smo hiteli, da jo — četudi brez dovoljenja — priobčimo, in tako spoznajo tudi Slovenci lahko obličje mladega kitajskega cesarja.

Ranjeni Tankred in Erminija. Slika str. 232. in 233. nam predstavlja prizor iz Torkvato Tasove epopeje: „Osvobojeni Jeruzalem“ (La Gerusalemme liberata). Nesrečni Taso (Torquato Tasso 1544–1595) je položil v ta poem vse svoje poetično in religiozno čuvstvo, ki mu je plamenelo v duši. „Svečano in mistično spoštovanje do kriščanske vere izpoveda Taso v svojem poemu“, pravi skeptični italijanski pesnik Ugo Foscolo. Zato pa je bila tudi „La Gerusalemme liberata“ stoletja najbolj popularna italijanska pesnitev. Jetniki po galijah in benečanski čolnarji v svojih gondolah so prepevali posamezne partije iz nje. Epopeja opeva v „otavarimah“, kako se križarji pod Gotfridom I. 1099. v verskem navdušenju premagali saracene in osvojili Jeruzalem. (Nekateri tolmačijo vso pesnitev tudi kot alegorijo: zmago vere nad strastmi in osvojenje svetega mesta popolnosti). Vmes je vpletel Taso mnogo romantike, kakor je zahteval okus tedanje dōbe. Tako je junaški Tankred osvojil Antiohijo in vjel lepo kraljično Erminijo. Toda ker se mu je zdelo nelepo imeti kraljično za jetnico, jo je dal na svobodo. V srcu deviške Erminije se je pa zbudila živa ljubezen do plemenitega viteza. Blodila je po svetu, rešila se iz vsake nevarnosti, a nikakor ni mogla zabit Tankreda. Ko je čula, da je ranjen, je izkušala prodreti skozi sovražne vojske k njemu. In bi mu stregla; toda ni se ji posrečilo. Medtem so se križarji vedno bolj bližali Jeruzalemu. Vsak čas ima pasti sveto mesto v oblast kristjanov. Že se boré pod zidovi. Tedaj divji pogan Argant pozove Tankreda na dvoboj. Spusti ta se sama na polje v samotno porastlo dolino in začne se obupen boj. Tankred nazadnje ubije Arganta, a tudi sam izgubi toliko krvi, da opeša na poti in se onesvesti.

KAZAN V RUSIJI.

Njegov ščitnik Vafrin je bil šel vohunit k sovražnikom; tam ga je spoznala Erminija in ga je preprosila, da jo vzame s seboj. Skvivač pobegne z njim in po skritih stezah hitita v krščanski tabor. Medpotoma zadeneta na mrtvega Arganta. Vafrin spozna pogana. Malo dalje ugleda drugega viteza. Sklone se in zavpije: Tankred, mrtev! Erminija zaječi, zdrči v konju, plane k ranjenemu junaku in se spusti v pretresljive tožbe: „Tako te zopet vidim. Tankred! Vidim te, a ti me ne vidiš; našla sem te, a na veke izgubila. O da bi bila slepa, da bi te ne videla!“ Tedaj Tankred vzdihne in odpre oči, a jih zopet trudno povese. Vafrin pravi: „Ne bo umrl.“ Odpaše mu meč, oklep in čelado. Ona pa, veščica zdravstva, mu pregleda rane; raztrga si tenčice; ker ji zmanjka prtenine, mu briše rane z svojimi lasmi; odreže si tudi las, da mu jih obveže. Ta prizor nam kaže slika:

Odpre oči in jih povese trudno —
A ona toži v žalosti neznan:
Vafrin ji de: „Ne bo umrl! Nemudno
na delo zdaj, a tožbe si prihrani!“
Odpaše meč, odpnè oklep mu budno,
pomaga ona mu v ljubezni vdani;
pregleda rane; v srcu up ji pravi,
saj veščica je, da Tankred spet ozdravi.

(Spev XIX. s. 111.)

O Prof. Marnu (str. 241.), slovenskem profesorju v Zagrebu, ki je nedavno umrl, smo obširneje pisali v lanskem letniku.

Bogdan Hmelnickij, (str. 245.), slavni ukrajinski hetman, znan tudi iz Sienkiewiczovih romanov, ima velik spomenik v Kijevu, glavnem mestu Malorusov.

Kazan (str. 247.) je gubernijsko mesto v Rusiji, in sicer v tatarskem kraju. Neprestani nemiri in hude borbe v zadnji revoluciji so večkrat obračale pozornost na to mesto — Labinj je mesto v Istri s krasno, romantično lego (str. 255).

Zavod sv. Stanislava v Št. Vidu, gimnazija s konviktom in semeniščem je krasna stavba, ki zbuja pozornost vsakega potnika, ki se pripelje z Gorenjskega v Ljubljano. Tri slike nam kažejo danes nekaj prizorov iz jako okusno in praktično urejene notranjščine: kapelo, slavnostno dvorano in vestibul.

Opozorjamo na to, da je ravnokar izšla knjižica z ilustriranim popisom zavoda sv. Stanislava.

Pela (str. 256.), rojstni kraj Aleksandra Velikega, je danes ubog kraj. Vse je porušeno, samo star vodnjak še priča, da je bilo tu nekoč veselejše, nego je danes. Žalostna slika Makedonije, ki je bila nekdaj zibelka največjemu, dasi hitro propalemu kraljestvu starega veka, in ki danes ječi pod turškim jarmom ponižana in izdana!

Slovenska drama.

Dne 11. januarja smo gledali na našem odru Tolstega dramatizirani roman „Vstajenje“. Bataillejeva dramatizacija je taka kot so sploh dramatizacije romanov: nekaj markantnih potez iz originala, vsi drugi prizori so pa izbrani tako, da učinkujejo efektno. Drama sama na sebi izraža misel, da človek, če pade, zopet lahko vstane, in da je človeštvo po solidarni krivdi dolžno tudi skrbeti, da se dvigne vsa družba zopet na moralno višino zdržnosti in poštenja. Knez Nehljudov zapelje Katjušo, ki jo vsled tega vse zavrže in ki živi potem čisto izgubljeno. Dolže jo nekega umora in Nehljudov jo mora kot porotnik sam soditi. Tedaj vidi, kako daleč je padlo dekline radi njega. Vest se mu zbudi in po hudih bojih se mu posreči, da gre s Katjušo v Sibirijo in poravna ob njeni strani svoj dolg. Nekako vzvišene se čuti človek, ko gleda, kako to zavrženo življenje nedaleč od smrti zopet vstaja. Srce mu vzkipi veselja, ko vidi, da je takrat, ko je zapel po naravi velikonočni zvon, vstal tudi zamrli človek. Nešteto čudo mu vstaja ob klicu: „Krist je vstal“. Najmarkantnejše in najdramatičnejše je 3. dejanje, ki nam slika psihološki razvoj Katjuše v ječi; ona prosi najpoprej svojega obiskovavca Nehljudova denarja in se potem napije, in slednjič, ko zavrača svojega bivšega zapeljivca, ki pa zdaj pošteno misli ž njo. To je tako dramatičen prizor, da trga človeku žile. Ko je izšel roman, je kritika naglašala, da Nehljudovi ne živé več, in vendar morajo živeti, ker vpliva ta drama tako silno in realistično na gledavca. Vse druge osebe so postranske. Vse dejanje se sre-